

Ár 2014, föstudaginn 9. maí, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Oddur Ólason.

Fyrir er tekið **mál nr. 20/2014**:

**M og  
N  
gegn  
F**

og kveðinn upp svohljóðandi

## **ú r s k u r ð u r :**

### **I.**

#### **Málsmeðferð.**

Málsaðilar eru M og N, hér eftir nefnd sóknaraðilar, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 10. febrúar 2014, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 6. febrúar 2014. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 14. febrúar 2014, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 21. febrúar 2014. Var bréfið sent sóknaraðilum, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 24. mars 2014, og þeim gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust þann 14. apríl 2014.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar 9. maí 2014.

### **II.**

#### **Málsatvik.**

Þann 4. júlí 2006 var skuldabréf nr. X (nú XX), að fjárhæð kr. 2.500.000, gefið út af A til FF. Varnaraðili hefur nú tekið yfir réttindi og skyldur FF skv. skuldabréfinu. Sóknaraðilar tókust á hendur sjálfskuldarábyrgð in solidum á láninu.

Þann 4. júlí 2006 var skjalið „Til ábyrgðarmanna fjárskuldbindinga X“ undirritað. Greiðandi var tilgreind A og ábyrgðarmenn voru sóknaraðilar. Ekki var tiltekið hvernig láninu yrði ráðstafað. Staðfestu sóknaraðilar með undirskrift sinni að hafa fengið og kynnt sér bækling sparisjóðanna um sjálfskuldarábyrgðir. Óskuðu þau eftir því að greiðslugeta greiðanda yrði ekki metin og settu upphafsstafi sína við það val. Tekið var fram að greiðslumat færi ávallt fram ef lánsfjárhæðin væri hærri en kr. 1.000.000. Ekki var hakað við á skjalinu hver niðurstaða greiðslumats hefði verið.

Þann 6. júlí 2006 var skjalið „Niðurstaða greiðslumats“ undirritað. Sóknaraðilar óskuðu eftir að gangast í ábyrgð fyrir A fyrir láni að fjárhæð kr. 2.500.000. Tiltekið var að niðurstaða greiðslumats benti til þess að greiðandi gæti ekki

efnt skuldbindingar sínar miðað við núverandi fjárhagsstöðu. Þá kom fram að meira en helmingi lánsfjárhæðar yrði varið til greiðslu á skuldum lántaka hjá sparisjóðnum. Staðfestu sóknaraðilar að hafa fengið og kynnt sér bækling um sjálfskuldarábyrgðir og lánsveð.

Þann 14. júlí 2006 var lánið greitt út til A.

Þann 8. maí 2007, 17. nóvember 2008, 14. apríl 2010, 9. október 2011 og 12. febrúar 2013 voru gerðar skilmálabreytingar á framangreindu skuldabréfi sem sóknaraðilar skrifuðu m.a. undir.

Þann 2. janúar 2014 óskuðu sóknaraðilar eftir niðurfellingu á ábyrgðum á skuldabréfi nr. Y. Varnaraðili hafnaði því þann 16. janúar 2014.

Sóknaraðilar skutu málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 6. febrúar 2014.

### III.

#### Umkvörtunarefni.

Sóknaraðilar krefjast niðurfellingar ábyrgða sinna á skuldabréfi nr. XX.

Sóknaraðilar vísa til þess að á skjalinu „Til ábyrgðarmanna fjárskuldbindinga“ sé gert ráð fyrir að haka eigi við það hvort ráðgert sé að verja meira en helmingi lánsfjár til greiðslu skulda hjá sparisjóðnum og að ábyrgðarmönnum hafi verið kynntar þær ráðagerðir. Ekki hafi verið hakað við valmöguleika þar. Ekki hafi heldur verið hakað við hver niðurstaða greiðslumats hafi verið. Ljóst sé að sóknaraðilum hafi ekki verið kynnt niðurstaða greiðslumats fyrr en degi eftir að þau hafi gengist í ábyrgðina. Niðurstaða greiðslumatsins hafi ekki verið til staðar fyrr en degi eftir að skuldabréfið hafi verið gefið út.

Sóknaraðilar telja að ekki hafi verið staðið rétt að því að kynna ábyrgðarmönnum niðurstöðu greiðslumats þegar þau hafi skrifað undir þann 6. júlí 2006. Greiðslumatið hafi verið neikvætt. Ábyrgðarmönnum hafi ekki verið gert að setja upphafsstafi sína við textann um niðurstöðu greiðslumats né heldur hafi starfsmenn sparisjóðsins gert það.

Sóknaraðilar benda á að þau hafi ekki verið upplýst um neikvæða greiðslugetu greiðanda skuldabréfsins fyrr en eftir að þau hafi gengist í ábyrgðina og þá hafi þeim ekki verið bent á þann möguleika að kynna sér forsendur greiðslumatsins. Þeim hafi heldur ekki verið boðið að falla frá ábyrgðinni við undirritun greiðslumatsins. Sóknaraðilar kveðast hafa talið að þau hafi skuldbundið sig með undirritun á skuldabréfið og hafi bankinn ekki boðið eða kynnt þeim að hægt væri að taka ábyrgðaryfirlýsinguna til baka.

Sóknaraðilar telja að þau hafi ekki getað haft neitt um málið að segja við undirritun skilmálabreytinga þar sem þau hafi verið í ábyrgð á láninu og hefði ekki komið til skilmálabreytinga hefði lánið að öllum líkindum fallið á ábyrgðarmenn vegna vanskila. Það sé því ljóst að þeim hafi verið „stillt upp við vegg“ þegar komið hafi að skilmálabreytingum.

Vísa sóknaraðilar til 3. mgr. 4. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga máli sínu til stuðnings og til dóms Hæstaréttar í máli nr. 169/2012.

### IV.

#### Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að kröfum sóknaraðila verði hafnað.

Varnaraðili byggir kröfu sína á því að hann og fyrri kröfuhafi hafi uppfyllt allar skyldur sem á þeim hafi hvílt samkvæmt samkomulagi um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga frá 1. nóvember 2001 við upphaflega lánveitingu til lántaka og þegar gengið hafi verið frá töku sjálfskuldarábyrgðar sóknaraðila.

Varnaraðili bendir á að framkvæmt hafi verið greiðslumat á skuldara og það kynnt fyrir ábyrgðarmönnum áður en þeir hafi tekist á hendur ábyrgðina. Niðurstaða greiðslumatsins hafi verið neikvæð og hafi sérstaklega verið hakað í þar til gerðan reit á niðurstöðublaði greiðslumatsins sem settur hafi verið fram á áberandi hátt. Þá hafi jafnframt verið hakað í reitinn þar sem komi fram að ráðgert væri að verja meira en helmingi lánsfjár til endurgreiðslu annarra skulda. Því hafi varnaraðili fullnægt þeim skyldum sínum samkvæmt samkomulaginu.

Varnaraðili bendir á að sóknaraðilar byggi m.a. á því að þau hafi hvorki verið upplýst um neikvæða greiðslugetu skuldara fyrr en eftir að þau hafi gengist í ábyrgðina né heldur bent á þann möguleika að kynna sér niðurstöður greiðslumatsins. Varnaraðili bendir á að þær fullyrðingar séu beinlínis rangar enda komi skýrt fram á blaðinu „Niðurstaða greiðslumats“ að tryggt skuli að ábyrgðarmaður geti kynnt sér niðurstöðu greiðslumats áður en hann gangist í ábyrgðina. Þá hafi sóknaraðilar staðfest að hafa fengið og kynnt sér bækling um ábyrgðir og lánsveð. Verði sóknaraðilar að bera allan halla af því að hafa ekki óskað eftir að fá að kynna sér forsendur greiðslumatsins, telji þau það kunna að hafa áhrif á ákvörðun þeirra að takast á hendur sjálfskuldarábyrgðina. Varnaraðili bendir m.a. á að dómstólar hafi í úrskurðum sínum talið að sambærileg framsetning niðurstöðu greiðslumats uppfylli skilyrði samkomulagsins. Vísist um þetta m.a. til dóms Hæstaréttar í máli nr. 141/2012.

Varnaraðili vísar til þess að sóknaraðilar bendi réttilega á að niðurstaða greiðslumatsins sé dagsett tveimur dögum seinna en skuldabréf og telja að varnaraðili hafi með því vanrækt að kynna þeim niðurstöðu þess áður en þau hafi gengist í ábyrgðina. Varnaraðili mótmælir því harðlega og bendir á að þrátt fyrir að niðurstaða greiðslumatsins hafi verið dagsett á eftir skuldabréfinu liggi hins vegar afar skýrt fyrir að skuldabréfið hafi ekki verið keypt og greitt inn á umbeðinn ráðstöfunarreikning fyrr en 8 dögum eftir undirritun greiðslumatsins. Sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila hafi því fyrst orðið virk þegar skuldabréfið hafi verið keypt og greitt út. Þar af leiðandi telur varnaraðili að það liggi skýrt og afdráttarlaust fyrir að sóknaraðilum hafi verið kynnt niðurstaða greiðslumatsins áður en þau hafi gengist í ábyrgðina. Varnaraðili bendir jafnframt á að það sé meginregla í samninga- og kröfurétti að ábyrgðarmenn verði ekki bundnir við ábyrgðaryfirlýsingar sínar nema það stofnist jafnframt gild krafa á hendur aðalskuldara. Þar sem krafa varnaraðila á hendur lántaka hafi ekki stofnast fyrr en 14. júlí 2006 hafi sjálfskuldarábyrgðir sóknaraðila fyrst getað orðið virkar á þeim tímapunkti. Varnaraðili telur það því gefa augaleið að sóknaraðilum hafi verið kynnt niðurstaða greiðslumatsins áður en ábyrgð þeirra hafi orðið virk og þ.a.l. geti ekki komið til álita að fella ábyrgðina niður með vísan til 3. mgr. 4. gr. samkomulagsins og 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga.

Varnaraðili byggir jafnframt á að sóknaraðilar hafi sýnt ótvíræðan vilja til þess að gangast í sjálfskuldarábyrgðina. Hafi vilji þeirra ekki staðið til þess að gangast í sjálfskuldarábyrgðina þegar þeim hafi verið kynnt niðurstaða greiðslumatsins hafi þeim verið í lófa lagið að mótmæla því að lánið yrði veitt líkt og þeim hafi verið heimilt. Það hafi sóknaraðilar þó ekki gert. Það fáist því ekki séð að sóknaraðilar hafi verið beittir þrýstingi til að takast á hendur sjálfskuldarábyrgðina því þeim hafi

augljóslega verið heimilt að neita að skrifa á blaðið og mótmæla því að lánið yrði greitt út, sbr. 3. mgr. 4. gr. samkomulagsins. Þess í stað hafi þau undirritað blaðið athugasemdalaust. Sóknaraðilar hafi svo margítrekað þennan vilja sinn til að vera í sjálfskuldarábyrgð með fjölmörgum athugasemdalausum undirritunum á skilmálabreytingar lánsins.

Varnaraðili vísar til þess að sóknaraðilar hafi sýnt af sér verulegt tómlæti við að halda fram rétti sínum, bæði með því að samþykkja athugasemdalaust fjölmargar skilmálabreytingar lánsins sem og að setja ekki fram beiðni um afléttingu sjálfskuldarábyrgðarinnar fyrr en um sjö og hálfu ári eftir lánveitinguna.

Með hliðsjón af framansögðu fær varnaraðili ekki séð annað en að hann hafi uppfyllt allar skyldur sem á honum hafi hvílt samkvæmt samkomulaginu. Því séu ekki fyrir hendi neinar forsendur eða aðstæður í málinu sem gefi tilefni til þess að sjálfskuldarábyrgðum sóknaraðila verði vikið til hliðar í heild eða að hluta, sbr. 36. gr. laga nr. 7/1936. Með vísan til alls ofangreinds er þess krafist að kröfu sóknaraðila verði hafnað.

## V.

### Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að gildi sjálfskuldarábyrgða sóknaraðila á skuldabréfi nr. XX (áður X) útgefnu af A til FF.

Samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga er undirritað af Sambandi íslenskra sparisjóða f.h. sparisjóða. FF var einn þessara sparisjóða og leiðir varnaraðili í máli þessu rétt sinn frá því félagi. Verður varnaraðili talinn bundinn við efni þess, sbr. dóm Hæstaréttar í máli nr. 169/2012.

Umrætt samkomulag tekur m.a. til þess þegar einstaklingur gengst í sjálfskuldarábyrgð, sbr. 2. gr. samkomulagsins. Samkvæmt 3. gr. samkomulagsins er fjármálafyrirtæki skylt að meta greiðslugetu greiðanda nema ábyrgðarmaður óski sérstaklega eftir því með skriflegum hætti að svo verði ekki gert. Fjármálafyrirtæki er þó ávallt skylt að greiðslumeta skuldara þegar ábyrgð ábyrgðarmanns á skuldum viðkomandi skuldara nemur meira en kr. 1.000.000. Samkvæmt 3. mgr. 4. gr. samkomulagsins skal tryggt að ábyrgðarmaður geti kynnt sér niðurstöðu greiðslumats áður en hann gengst í ábyrgðina, enda liggja fyrir að greiðandi hafi samþykkt það. Bendi niðurstaða greiðslumats til þess að greiðandi geti ekki efnt skuldbindingar sínar, en ábyrgðarmaður óskar eftir að lán verði engu að síður veitt, skal hann staðfesta það skriflega.

Í málinu liggur fyrir skjal sem ber heitið „Niðurstaða greiðslumats“. Á skjalinu kemur fram að niðurstaða greiðslumats bendi til þess að lántakandi geti ekki efnt skuldbindingar sínar miðað við núverandi fjárhagsstöðu. Skjalið er dagsett 6. júlí 2006 en útgáfudagur umrædds skuldabréfs var 4. júlí 2006. Í 3. mgr. 4. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga kemur fram að tryggt skuli að ábyrgðarmaður geti kynnt sér niðurstöðu greiðslumats áður en hann gengst í ábyrgðina. Sóknaraðilar skrifuðu undir skuldabréf nr. XX þann 4. júlí 2006 og gengust þar með í ábyrgðina þann dag og skiptir í því samhengi ekki máli þótt krafa varnaraðila á hendur aðalskuldara hafi ekki stofnast fyrr en við útgreiðslu lánsins nokkrum dögum síðar. Ekki liggja fyrir gögn sem staðfesta að sóknaraðilum hafi verið gefinn kostur á að hætta við að gangast í sjálfskuldarábyrgð vegna umrædds skuldabréfs áður en þau skrifuðu undir skjalið „Niðurstaða greiðslumats“, sbr. t.d.

úrskurði úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 41/2012, 128/2012 og 10/2013.

Ekki er fallist á með varnaraðila að dómur Hæstaréttar í máli nr. 141/2012 hafi fordæmisgildi í máli því sem nú er til úrlausnar, enda var í því máli um að ræða jákvætt greiðslumat. Sú er ekki aðstaðan í máli þessu.

Ekki liggur fyrir hvenær sóknaraðilum varð fyrst ljóst að með réttu hefði átt að kynna þeim greiðslumat á skuldaranum áður en þau gengust í sjálfskuldarábyrgðirnar og að þetta kynni að hafa áhrif á greiðsluskyldu þeirra. Fæst ekki séð að þetta hafi komið upp við skilmálabreytingar á láninu. Í þessu ljósi telur nefndin sig ekki geta fallist á að sóknaraðilar hafi sýnt af sér tómlæti sem leiði til þess að ábyrgðaryfirlýsingar þeirra verði látnar standa, sbr. t.d. dóm Hæstaréttar í máli nr. 630/2013.

Í ljósi framangreinds og með vísan til 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga er fallist á kröfu sóknaraðila um niðurfellingu sjálfskuldarábyrgða þeirra á skuldabréfi nr. XX, útgefnu af A til FF.

### Ú r s k u r ð a r o r ð:

Sjálfskuldarábyrgðir sóknaraðila, N og M, á skuldabréfi nr. XX, útgefnu af A til FF eru ógildar.

Reykjavík, 9. maí 2014.

---

Haukur Guðmundsson

---

Geir Arnar Marelsson

---

Jóhann Tómas Sigurðsson

---

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

---

Oddur Ólason